

Динаміка розвитку підприємницької діяльності в Україні

Показники	Роки					
	2011	2012	2013	2014	2015	2015 (%)
Кількість малих підприємств	354 283	344 048	373 809	324 598	327 814	95,5
Кількість зайнятих працівників (без найнятих)	2091,5	2051,3	2010,7	1686,9	1576,4	43
Обсяг реалізованої продукції, (товарів, послуг), млн. грн.	607 782,4	672 653,4	670 258,5	705 000,5	937 112,8	22

Список використаних джерел:

1. Рябушкин Б.Т., Чурилова Э.Ю. Методы оценки теневого и неформального секторов экономики. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 144 с.
2. Дронов Р.В. Теоретические подходы к определению сущности и структуры теневой экономики // Научно-технические ведомости Санкт-Петербургского государственного политехнического университета. – 2010. – № 92. – С. 258–262.
3. Ульбина К.А. Теневая экономика М. 1991. – 196 с.
4. Турчинов О.В. Тіньова економіка: теоретичні основи дослідження / О.В. Турчинов. – К.: Вид-во АртЕк, 1995. – 300 с.
5. Мортіков В. Тіньові ціни в економічній теорії // Економіка України. – 2007. – № 8. – С. 46–51.
6. Варналій З. Шляхи детінізації економіки України та її особливості // Банківська справа. – 2007. – № 2. – С. 56–66.
7. Лісовий А.В. «Методи виявлення та оцінювання тіньового сектору економіки» / А.В. Лісовий, С.В. Кирпа // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – № 1, 2011. – С. 267–275.
8. Міністерство економіки України Наказ № 123 18.02.2009 «Методичні рекомендації розрахунку рівня тіньової економіки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/file/link/135879/file/Metod_TinEk.doc.
9. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України «Загальні тенденції тіньової економіки у І кварталі 2012 року» 13 с. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/file/link/187630/file/Shadow_Ikv2012.doc.
10. 40% деятельности украинцев спрятаны в сумерках. Почему теневая экономика – это не так уж и страшно. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://news.finance.ua/ru/news/-/414245/40-deyatelnosti-ukraintsev-spryatany-v-sumerkah-pochemu-tenevaya-ekonomika-eto-ne-tak-uzh-i-strashno>
11. Табінський В.А., Телятник В.М., Сімон А.П. Проблеми та перспективи розвитку малого бізнесу в Україні. // Молодий вчений № 3 (43), 2017. – С. 848-851.

УДК 330.8.328.185

Петренко Н.В.,аспірант кафедри економічної теорії та конкурентної політики,
Київський національний торговельно-економічний університет**ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОРУПЦІЇ ЯК ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ**

Петренко Н.В. Теоретичні засади дослідження корупції як економічної категорії. У статті розглянуто корупцію як особливу форму економічних відносин в суспільстві, а також досліджено теоретичні засади корупції як економічної категорії. Проаналізовано підходи вітчизняних та зарубіжних дослідників до визначення цього питання. Запропоновано власний підхід до визначення корупції.

Ключові слова: корупція, корупційна діяльність, економічні відносини, корупційна поведінка.

Петренко Н.В. Теоретические основы исследования коррупции как экономической категории. В статье рассмотрена коррупция как особая форма экономических отношений в обществе, а также исследованы теоретические основы коррупции как экономической категории. Проанализированы подходы отечественных и зарубежных исследователей к определению данного вопроса. Предложен собственный подход к определению коррупции.

Ключевые слова: коррупция, коррупционная деятельность, экономические отношения, коррупционное поведение.

Petrenko N.V. The theoretical basis for the study of corruption as an economic category. The article deals with corruption as a special form of economic relations in society, as well as the theoretical foundations of corruption as an economic category. The approaches of domestic and foreign researchers to the definition of this issue are analyzed. Proposed own approach to the definition of corruption.

Key words: corruption, corrupt activity, economic relations, corruption behavior.

Постановка проблеми. Один із розробників загальнонаукової теорії методології І. Блауберг зазначав, що «концептуальний каркас, який успішно обслуговує науку протягом багатьох років, все частіше не спрацьовує з тієї простої причини, що він виявляється неадекватним щодо сучасних завдань і навіть самої їх постановки» [1]. Це твердження повною мірою стосується сучасного стану вітчизняної економічної науки. Через те, що корупція є однією зі складових економічних відносин і впливає на їх розвиток, вибір способу дослідження має велике значення для суспільства загалом. Для побудови ефективної системи заходів зниження рівня корупції необхідно сформулювати теоретичний апарат її дослідження як особливої форми економічних відносин, розробити відповідний інструментарій боротьби з корупційною економічною активністю, що й зумовило вибір теми дослідження.

Найчастіше шляхи протидії корупції розглядаються з політичної та правової позицій. Але, на нашу думку, корупція має перш за все економічну природу, отже, боротьба з нею повинна здійснюватися із застосуванням організаційно-економічних заходів, реалізація яких буде сприяти усуненню сприятливої економічної основи для розвитку корупційних економічних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концептуальні підходи до дослідження питань витоків корупції, її економічних та соціальних наслідків, а також питань протидії корупції можна знайти в працях таких зарубіжних вчених, як І. Блауберг, М. Вебер, А. Дахін, Б. Дратвер, М. Дюверже, Е. Дюркгейм, Т. Еггертсон, С. Кушніренко, Р. Мертон, Т. Парсонс, С. Роуз-Аккерман, Р. Клітгаард, Ф. Шульженко, С. Хантінгтон. Серед вітчизняних досліджень вказаній проблемі присвячені роботи багатьох науковців, зокрема, таких, як Ю. Бардачов, А. Волошенко, З. Варналій, А. Гриценко, В. Геєць, В. Мандибура, Є. Невмержицький, Ю. Тихомиров, М. Мельник.

Формулювання цілей статті. Метою статті є формування уявлень про корупцію як особливу форму економічних відносин, а також розробка напрямів обмеження розвитку корупційних економічних відносин.

Завданням дослідження є уточнення сутності корупції як системи економічних відносин, що формується в рамках національного господарства, на основі узагальнення і систематизації основних теоретичних підходів до дослідження корупції як економічної категорії.

Виклад основного матеріалу. Теоретичні засади корупції як економічної категорії необхідно досліджувати у контексті взаємозв'язку і взаємозумовленості стосовно визначеної сфери суспільних відносин. Фактично корупція є особливим видом відносин обміну, які об'єднують окремих людей, різні інститути в єдиний соціальний організм.

Корупція є частиною системи економічних відносин, складовою системи економічних та організаційно-виробничих зв'язків між господарюючими суб'єктами в процесі виробництва, розподілу, обміну та споживання матеріальних благ, послуг і доходів.

Специфіка економічної системи суспільства визначається соціально-економічними виробничими відносинами, які мають складну і багатогранну структуру, що ґрунтується на відносинах власності.

Власність визначає суспільний спосіб поєднання робочої сили із засобами виробництва та відповідні стосунки між людьми щодо привласнення матеріально-речових елементів і результатів виробничого процесу. Одночасно відносини власності зумовлюють історичну специфіку суспільства, його соціальну структуру, пануючу систему політичної та економічної влади [2, с. 25]. Саме на етапі привласнення матеріально-речових елементів і має місце ризик виникнення корупційних відносин.

З розвитком економіки та її ускладненням відбувається ускладнення системи перерозподілу і, відповідно, зростають можливості виникнення корупційних відносин.

Згідно з Е. Дюркгеймом, сучасне суспільство будується на поділі праці. Корупція в цій схемі виступає паразитуючим, патологічним явищем, що використовує недоліки та упущення правової, політичної та економічної систем. З корупцією можна пов'язати діяльність груп, які керуються мотивами незаконної наживи, груп за соціальними якостями несучасних, пов'язаних із соціально-профільним статусом, з тим, що посада та монополія на ресурси створюють систему соціальної залежності – підпорядкування [3].

На нашу думку, сама можливість корупції виникає в економічно ослабленій державі з порушенням прозорості приватизації, заміною ідеологічної парадигми служіння суспільному благу превалюванням приватної власності, бізнесу і державної служби. Якщо корупційний акт порушує встановлений порядок здійснення повноважень посадової особи і правомірні відносини осіб (клієнтів) із суб'єктами повноважень, то інституційна корупція, антагоністична державі, легітимній владі, закону і правам людини, здатна їм протистояти і використовувати в своїх інтересах. Вона пригнічує будь-які значимі зміни, що склалися в політичному та правовому режимах, які здатні загрожувати їй.

Інституційна парадигма з її генетико-інституційним підходом спростувала основні методологічні імперативи неокласиків і внесла суттєві корективи в методологію наукових досліджень, зокрема економічна дійсність розглядається інституціоналістами як матриця інституційних світів, кожен з яких складається з різноструктурованої системи базових і підтримуючих, архаїчних і новітніх, ефективних і неефективних інститутів, які в сукупності визначають схеми й моделі координації між індивідами та їх угрупованнями.

Велике значення має теорія предмету, тому кожній теорії властивий свій метод, який є не лише способом дослідження, але й теорією. Тобто від розуміння сутності і структури особи корупціонера, природи корупційної поведінки залежить визначення методології дослідження. За допомогою діалектичного підходу пізнаються глибина і достовірність соціальних явищ, до яких, зокрема, належить корупція.

Комплексний підхід та використання різних методів наукового дослідження дають змогу всебічно розглянути особливості явища корупції та методи боротьби з нею. Комплексний аналіз нормативно-правової та науково-теоретичної баз дає змогу чітко сформулювати методологію дослідження явища корупції та протидії йому в масштабах держави.

Зазначай наукові дослідження проводяться із застосуванням кількох методів, що дає змогу забезпечити

широту і глибину його бази та підвищує отриману результативність.

Здійснюючи аналіз теоретико-методологічних та нормативно-правових засад визначення корупції як соціально-економічного явища, можна зробити висновок, що найявне законодавче розуміння корупції неповною мірою відповідає економічним тенденціям та сучасним проявам. Корупція економічної безпеки держави є системним явищем, яке руйнівним чином впливає на прозорість та стабільність ринкових відносин, створюючи передумови до глибокої деструктуризації економіки та нівелювання принципів конкуренції. Складність детермінації корупційних проявів є важливою проблемою сьогодні. Як явище соціально-економічне корупція виходить за межі системи державно-управлінських відносин, а як явище правове вона взагалі може охоплювати будь-які суспільні сфери. Вплив корупції на систему економічної безпеки є визначальним. Вона, крім того, що має негативні наслідки, руйнує будь-які державні інститути, оскільки відбувається тінізація публічних функцій службовців, що приводить до появи фактично паралельної щодо офіційної, напівлегальної системи управління, базисом якої є корупційні зв'язки. За таких умов ефективність системи управління економічною безпекою знаходиться під загрозою, оскільки ресурси, спрямовані на її забезпечення в умовах корумпованої влади, будуть спрямовуватися не за призначенням, а з огляду на особисті потреби чиновників. Корупція здебільшого виникає через те, що вищі органи влади не можуть доцільно й правильно розпоряджатися ресурсами, які їм безпосередньо не належать, а є власністю народу, який їм надав цю владу, шляхом виконання покладених на них рішень.

В юридичній науці склалася традиція тлумачення феномена корупції як суспільно небезпечного протиправного явища, що характеризується підкупом/продажністю посадових осіб під час корисливого використання ними своїх посадових повноважень. Наприклад, С. Кушніренко визначає корупцію як «соціально-правове явище, що виражається в систематичному використанні державними службовцями свого службового становища за матеріальну винагороду в інтересах третіх осіб або груп, в результаті чого підривається авторитет державної влади і державної служби; прямому чи непрямому використанні посадовими особами своїх службових можливостей і повноважень для особистого збагачення» [5].

Тобто в юридичній науці корупція розглядається як різновид правопорушення, злочину чиновників проти інтересів держави. А заходи протидії з нею пов'язані з досконалістю законодавства і створенням умов невідворотності покарання за вчинення протиправного діяння.

В політології основні причини поширення корупції серед чиновників криються в особливостях взаємин між представниками політичної еліти і простими громадянами. Якщо в суспільстві слабо розвинені громадянські відносини, громадяни виявляють пасивність до того, що називається політичними процесами, то відсутній громадський контроль за діяльністю посадових осіб і виникають сприятливі умови для розвитку корупційних відносин в ешелонах влади. Якщо ж, навпаки, розвинений інститут громадянського суспіль-

ства, яке бере активну участь в політичному житті і впливає на діяльність державного апарату, то в суспільстві формується несприятливе середовище для розвитку корупції. Удосконалення політичних інститутів, на думку М. Дюверже і С. Хантінгтона, приводить до більш ефективної організації державного апарату і відносин між громадянами і владою [6; 7]. Таким чином, з точки зору політології, корупція розглядається як поведінка посадових осіб, що виражається в нелегітимному використанні ними свого становища з метою заняття й утримання влади в суспільстві.

У соціології корупція розуміється як патологічне явище суспільства, що породжує в ньому потворні форми взаємовідносин між людьми. «Корупція є особливою соціальною структурою, тобто сукупністю стійких і досить універсальних норм, принципів взаємовідносин людей. При цьому мають на увазі не окремі, одиничні випадки і персони, а соціальні групи, які підтримують цю структуру як головну або як невід'ємну умову (джерело) свого існування» [8].

В основі подібного соціологічного розуміння феномена корупції лежать теорія раціональної бюрократії М. Вебера, структурно-функціональний підхід і теорія соціальної аномії Т. Парсонса і Р. Мертонса. За концепцією М. Вебера, поширення корупції серед державних службовців пов'язується з нераціональною організацією їх діяльності. [9]. За концепцією Р. Мертонса, Т. Парсонса, корупція розглядається як структурний елемент, що органічно входить в соціальну систему. При цьому корупційна діяльність є відхиленням від соціальних норм, яке носить неформальний характер. Тобто тут помітна важлива характеристика корупції: вона виступає як додаток до формальних інститутів. Корупція тут також розглядається структурним елементом, що органічно входить в соціальну систему [10; 11].

В економічній науці, а саме в рамках неінституціональної школи, сформувався свій підхід до дослідження феномена корупції. Перші дослідження корупції як економічної категорії пов'язані з ім'ям С. Роуз-Аккерман, яка розглядала її в рамках вивчення злочинності. В рамках економічного підходу вона трактує корупцію як «різновид економічної поведінки в умовах ризику, обумовленого вчиненням злочину і можливим покаранням за нього» [12].

Оскільки до найбільш типових проявів корупції належать підкуп державних службовців і хабарництво за надані блага або переваги, ця проблема порушується в дуже великій кількості досліджень. Так, С. Роуз-Аккерман, досліджуючи корупцію з позицій економічного аналізу, не розмежовує хабарництво і корупцію. При цьому, розглядаючи функції корисності економічного суб'єкта, який веде себе як корупціонер, слід враховувати зниження корисності за рахунок морального осуду його поведінки суспільством і, як наслідок, появи моральних витрат такої поведінки.

Корупційна поведінка детально описана в роботах Т. Егертсона за допомогою моделі «принципал-агентів» [13]. Ця модель характеризує взаємини трьох учасників, а саме принципала, агента і клієнта. Принципалом є особа чи організація, яка має мету і ресурси для її реалізації. В ролі принципала може виступати будь-якої державний орган, держава чи суспільство загалом. Для реалізації мети принципал наймає агента,

яким є державний службовець. Агенту задаються цілі, передаються необхідні ресурси (владні, фінансові) і призначається винагорода за виконану роботу. Надалі принципал, найнявши агента, може контролювати його діяльність, щоб забезпечити досягнення необхідного результату й адекватне для цього витрачання ресурсів. Клієнтом є особа, група, організація, які для досягнення своїх цілей потребують використання ввіреного агенту ресурсу, тому змушені звертатися до нього. Корупцією в рамках цієї моделі виступають такі дії агента, за яких він використовує ресурси принципала не для вирішення завдань останнього, а для досягнення власних цілей. Клієнти при цьому виступають в ролі хабародавців, що вступили в змову з агентом для вирішення своїх проблем за переданий йому хабар.

Самі корупційні ситуації в рамках описуваної моделі виникають через наявність асиметрії в доступі до інформації, що існує між агентом і принципалом. Агент порівняно з принципалом володіє більшою інформацією про стан поточних справ, може приховувати її і використовувати в особистих, корисливих цілях. В результаті розрив в доступі до інформації призводить до того, що чиновник має монопольне право розпоряджатися державним ресурсом в умовах відсутності контролю з боку держави і суспільства, а також практично відсутнього ризику покарання за корупційну діяльність. У таких ситуаціях і виникають корупційні відносини.

Однак недоліками розгляду корупції з позиції теорії «принципал-агент» є трактування всього різноманіття корупційних проявів хабарництвом, а також неврахування впливу соціальних інститутів, що сформувалися в суспільстві.

Основні причини поширення корупції в суспільстві економісти вбачають в надмірному та неефективному втручанні держави в економічні процеси. Таким чином, розглядаючи корупцію з позицій економічної теорії, ми можемо визначити її як прояв поведінки індивідів, метою якої виступає максимізація її корисності за допомогою вилучення непродуктивного доходу за рахунок використання і перерозподілу ресурсів, які не належать цим індивідам, але доступні їм. Причини сили поширення корупційної діяльності вбачаються в надмірному і неефективному втручанні держави в економічне життя суспільства. Корупція виступає одним зі способів рентоорієнтованої поведінки осіб, які шукають вигоду від державних обмежень, що регулюють і контролюють правила, які обумовлюють функціонування ринку [14]. Фактично корупція є одним з «провалів» держави, тобто випадком недосконалої державного втручання, в основі якого лежить нездатність забезпечити ефективний розподіл і використання суспільних ресурсів.

Деякі науковці пропонують відобразити визначення корупції у вигляді формули. Одним з перших це зробив професор Р. Клітгард, який вивів знамениту «формулу корупції» [15, с. 84]:

$$\text{Корупція} = \text{влада монополій} + \\ + \text{свобода дій (дискреція)} - \text{підзвітність.}$$

Р. Клітгард зазначає, що незаконна поведінка процвітає там, де службовці мають монопольну владу над клієнтами, коли службовці користуються широкими дискреційними повноваженнями, а також за умов слабкої підзвітності.

Однак Р. Клітгард стверджує, що зменшення корупційних можливостей можливе шляхом уникнення ситуацій, коли чиновник має монопольні повноваження, підкріплені дискреційним правом за загально низького рівня підзвітності [15, с. 94].

На основі проведених досліджень ми пропонуємо трактувати корупцію як неформальну норму взаємодії державних посадових осіб з громадянами, в основі якої лежить принцип надання послуг для отримання особистих благ (як матеріальних, так і нематеріальних), що здійснюються з порушенням формальних і неформальних інституційних обмежень, що виникає внаслідок непрозорості та недосконалої наявних взаємовідносин між громадянським суспільством та державою.

Тобто корупція є продуктом соціального життя, має свою вартість, яку платить суспільство за її існування, впливає на життєво важливі процеси (економічні, політичні, правові) та має глобальний характер. Крім того, має властивість постійно змінюватись. Отже, розглянувши різні підходи до визначення корупції, робимо висновок, що сутність корупції є незмінною, змінюються лише форми прояву корупційних відносини.

Висновки. З проведеного дослідження робимо висновок, що корупція є ознакою розвитку ринкових відносин, і може розглядатися як наслідок створення капіталу, що перетворює все на товар, зокрема послуги державної влади. Влада ж за своєю природою схожа на гроші, а політична система – на ринок. Монопольне право держави на виробництво суспільних благ за своєю природою має неринковий характер, однак отримувачі корупційної ренти перетворюють його на товар. Найповніше розкрити сутність корупції та всебічно дослідити це явище можна, використовуючи системний підхід (економічний, соціальний, політико-правовий і правовий). Корупція як соціально-економічне явище, виявляється у використанні державними службовцями, уповноваженими на виконання управлінських функцій, своїх дискреційних прав з корисливою метою для особистого збагачення або в групових інтересах. Корупція в політико-правовому сенсі є способом переродження політичної влади і системи державного управління з інституту, що виражає єдиний загальнонаціональний інтерес, на захисника інтересів владних еліт. При цьому її наслідками є дисфункція в системі макроекономічного управління та порушення балансу інтересів в системі соціально-економічних відносин. Корупція як економічне явище реалізується через рентоорієнтовану поведінку чиновників та є формою спотворених відносин обміну, розподілу і привласнення економічних благ, які обмежують економічну свободу, свободу конкуренції і доступ громадян і бізнесу до національних ресурсів. Таким чином, чиновниками, наділеними владними функціями в системі державного управління, здійснюються незаконна комерціалізація своєї діяльності, конвертація влади у власність і капітал, забезпечуються неекономічні переваги в конкурентній боротьбі (перш за все на ресурсних ринках) представникам бізнесу, які виплачують корупційну ренту. Наявність тісного корупційного зв'язку між владою і бізнесом в Україні перетворює корупцію на системне інституціональне явище, що становить суспільну небезпеку, оскільки внаслідок протиправної діяльності отримуються прибутки, які інвестуються знову ж таки в розвиток самої корупції.

Список використаних джерел:

1. Блауберг И. Проблема целостности и системный подход / И. Блауберг. – М., 1997. – 165 с.
2. Дратавер Б. Макроекономіка / Б. Дратавер. – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2004. – 89 с.
3. Дюркгейм Э. О разделении общественного труда / Э. Дюркгейм ; пер. с фр. А. Гофмана. – М. : Канон, 1996.
4. Шульженко Ф. Соціально-правова держава: проблеми становлення та модернізації : [монографія] / Ф. Шульженко. – К. : КНЕУ, 2007. – 392 с.
5. Кушніренко С. Поняття і основи профілактики корупції / С. Кушніренко // Протидія корупції на муніципальному рівні. – М. : Волтерс Клувер, 2008. – С. 3–4.
6. Дюверже М. Політичні партії / М. Дюверже. – М. : Академічний Проект, 2000. – 201 с.
7. Хантінгтон С. Політичний порядок в мінливих суспільствах / С. Хантінгтон. – М. : Прогрес-Традиція, 2004. – 87 с.
8. Дахин А. Коррупция: элементы социологической модели / А. Дахин // Коррупция в органах государственной власти: природа, меры противодействия, международное сотрудничество : сборник статей / под ред. П. Панченко, А. Чупровой, А. Мизерия. – Нижний Новгород, 2001. – С. 192.
9. Вебер М. Политика как призвание и профессия / М. Вебер // Избранные произведения. – М. : Прогресс, 1990. – С. 657.
10. Парсонс Т. О социальных системах / Т. Парсонс. – М. : Академический Проект, 2002. – С. 11.
11. Мертон Р. Социальная теория и социальная структура / Р. Мертон. – М. : АСТ, 2006. – 247 с.
12. Rose-Ackerman S. The Economics of Corruption / S. Rose-Ackerman // Journal of Public Economics. – Vol. 4. – № 2. – P. 187–203.
13. Еггертсон Т. Економічна поведінка та інститути / Т. Еггертсон. – М. : Справа, 2001. – 408 с.
14. Helping Countries Combat Corruption: The Role of the World Bank. Poverty Reduction and Economic Management // The World Bank. September, 1997. – P. 8.
15. Klithaard R. Pryborkannia koruptsii / R. Klithaard ; per. V. Horbatko. – Kh. : Tarbut Laam, 2006. – 244 s.

УДК 331.556.4

Стаканов Р.Д.,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри світового господарства
і міжнародних економічних відносин,
*Інститут міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСІЙНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ НА РОЗВИТОК МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Стаканов Р.Д. Кореляційно-регресійний аналіз впливу регіональної економічної інтеграції на розвиток міграційних процесів. У статті ми провели емпіричну перевірку наявності впливу регіональної інтеграції на процеси міжнародної трудової міграції. Для цього було використано дані по 16 регіональних інтеграційних організаціях, на які припадає понад 90% світової імміграції. Незважаючи на рівень інтеграції, всі регіональні організації уклали окремі угоди щодо спрощення руху окремих категорій робітників. Дослідження показало, що ключовим фактором, який визначає зростання кількості мігрантів є зростання обсягу економіки регіону, приймаючого мігрантів. З іншого боку, зростання рівня інтеграції позитивно впливає також і на приток іммігрантів, хоча цей зв'язок і не є сильним.

Ключові слова: міжнародна трудова міграція, регіональна інтеграція, міграційна політика, регресійний аналіз.

Стаканов Р.Д. Корреляционно-регрессионный анализ влияния региональной экономической интеграции на развитие миграционных процессов. В статье мы провели эмпирическую проверку наличия влияния региональной интеграции на процессы международной трудовой миграции. Для этого были использованы данные по 16 региональным интеграционным организациям, на которые приходится более 90% мировой иммиграции. Несмотря на уровень интеграции, все региональные организации заключали отдельные соглашения по упрощению движения отдельных категорий работников. Исследование показало, что ключевым фактором, определяющим рост количества иммигрантов, является рост объема экономики региона, принимающего мигрантов. С другой стороны, рост уровня интеграции также положительно влияет на приток иммигрантов, хотя данная связь и не является сильной.

Ключевые слова: международная трудовая миграция, региональная интеграция, миграционная политика, регрессионный анализ.